

Kwaliteitskaart DK – Sociale veiligheid (VS1/VS2)

Kaart	Kwaliteitskaart DK – Sociale veiligheid (VS1/VS2)
Eigenaar	KiVa team
Evaluatie	Jaarlijks

Doel

Sinds 1 augustus 2015 zijn scholen wettelijk verplicht te zorgen voor een veilige schoolomgeving. Ieder kind heeft namelijk recht op een fijne schooltijd. Wij bieden onze leerlingen een sociaal veilige omgeving, zodat zij zo optimaal mogelijk kunnen leren en zich kunnen ontwikkelen. Met behulp van deze kwaliteitskaart laten we zien hoe we er samen een fijne school van maken voor iedereen. Alle regels en afspraken die de school hierover heeft zijn in deze kwaliteitskaart terug te vinden.

Hierbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- Op onze school mag iedereen zijn wie hij/zij is. Iedereen is uniek en daarom accepteren wij verschillen.
- Wij kennen de kracht van de groep. Pesten maakt deel uit van een groepsproces en pesten wordt bij ons daarom in de groep opgelost.

Aanpak

Inleiding

Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteren wij KiVa. Dit is een schoolbreed programma gericht op positieve groepsvorming en het verbeteren van de sociale veiligheid. Gedurende het schooljaar behandelen we 10 thema's. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. Leerlingen krijgen meer inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen. Eén per twee weken zal hierover een les gegeven worden van ongeveer 45-60 minuten per les.

Wij gebruiken de KiVa-monitor om zicht te krijgen op de sociale veiligheid in de groep en de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. In oktober en mei van elk schooljaar is er een meting. Onze leerlingen vullen dan een vragenlijst in. Aan de hand van de vragenlijst wordt een rapport gemaakt dat een beeld geeft van het klimaat in de groep. Daarnaast neemt de school jaarlijks de veiligheidsmonitor af onder leerlingen uit groep 6, 7 en 8. De uitkomsten van deze metingen geven ook inzicht in het pedagogisch klimaat dat heerst op de school. Op basis van al deze informatie ondernemen wij, mocht het nodig zijn, gerichte acties om te zorgen voor een fijnere sfeer.

Verschil tussen plagen en pesten

Plagen is meestal onschuldig en gebeurt vaak bij vrienden of klasgenoten die elkaars grenzen respecteren. Er is sprake van gelijkwaardigheid en gebeurt incidenteel.

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaaldelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is.

Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van machtsverschil. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten:

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen;
- Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: schelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relatieel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op WhatsApp, Snapchat, TikTok.

Rolverdeling bij pesten

In een peestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de leerlingen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat leerlingen niet een bepaalde rol hebben, maar zich gedragen op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt, kan ook verschillen per situatie. De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

Signalering

Het is niet altijd makkelijk om pesten vroegtijdig te signaleren. Onderstaande signalen kunnen erop duiden dat een kind pest of gepest wordt, maar dat hoeft niet. Mocht er sprake zijn van één van de onderstaande gedragsveranderingen is het belangrijk alert te zijn. Het is voor ouders erg belangrijk kennis te nemen van onderstaande signalen. Veel signalen zijn namelijk vooral in de thuissituatie zichtbaar.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een kind gepest wordt. Het kind:

- is bang om naar school te gaan of wijkt af van de normale (fiets)route;
- vraagt steeds of het met de auto naar school gebracht kan worden;
- wil om onduidelijke redenen thuis blijven;
- klaagt (vaak) 's ochtends, wanneer hij of zij naar school moet, dat hij of zij ziek is;
- komt thuis van school met vieze of kapotte kleren of rugzak;
- raakt steeds spullen kwijt;
- raakt vaak zakgeld kwijt, vraagt vaak om geld of steelt het (om aan de pester te geven);
- trekt zich terug, is stil en lijkt zijn of haar zelfvertrouwen kwijt te zijn;
- is angstig en gespannen;
- is zijn of haar eetlust kwijt en zegt dat het eten niet smaakt;
- heeft nachtmerries of huilt zichzelf in slaap;
- heeft onverklaarbare blauwe plekken of verwondingen;
- is chagrijnig, snel boos of lastig;
- is vaak alleen en brengt geen vriendjes meer mee naar huis;
- weigert te vertellen wat er aan de hand is of geeft ongeloofwaardige verklaringen voor zijn of haar gedragsverandering.

Signalen die erop kunnen wijzen dat een (uw) kind pest. Het kind:

- doet op een overdreven manier stoer;
- is tegendraads en opstandig;
- kan zich niet inleven in de gevoelens van een ander;
- roddelt of verspreidt vervelende geruchten;
- is agressief;
- heeft slechte schoolprestaties.

We streven op de Drie Koningen naar een veilig sociaal klimaat door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

Preventief

KiVa-lessen

Wij streven ernaar om, in elke groep, één keer in de twee weken een KiVa-les te geven. Deze lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving. De lessen zullen de ontwikkeling van sociale vaardigheden van leerlingen stimuleren die ze nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. De lessen uit het KiVa-programma zijn onderverdeeld in tien thema's, zoals gevoelens, iedereen is uniek en

herken het pesten. We laten tijdens elk schooljaar alle thema's terugkomen, zodat alle onderwerpen die kunnen bijdragen aan een positief pedagogisch klimaat aan bod zijn gekomen.

Omgangsregels

Op onze school heeft elke groep een KiVa-contract opgesteld.

Voor de groepen 1 tot en met 4 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We willen samen een groep zijn want dat is fijn;
2. We horen er allemaal bij: ik, hij en ook jij;
3. We verschillen allemaal, dat maakt ons speciaal;
4. We gaan goed met elkaar om;
5. We helpen elkaar;
6. We komen voor elkaar op.

Voor de groepen 5 tot en met 8 gaat het om de volgende omgangsregels:

1. We doen aardig tegen elkaar en behandelen anderen met respect;
2. Samen maken wij er een fijne groep van;
3. We praten met elkaar (en gebruiken daarbij ik-taal);
4. We willen dat pesten stopt;
5. We gaan goed met elkaar om;
6. We helpen elkaar;
7. We komen voor elkaar op.

Het KiVa-contract is door alle leerlingen ondertekend en hangt in elke klas. Er wordt regelmatig verwezen naar de regels. In situaties waarin het nodig is wordt het contract erbij gepakt.

Routines

Naast de inzet van KiVa als sociaal en emotionele methodiek, werken we op de Drie Koningen met diverse (gedrags)routines. Deze routines worden schoolbreed aangeleerd en nageleefd. Gedragsroutines zorgen voor duidelijkheid en structuur in de klas. Ze maken verwachtingen voorspelbaar, waardoor leerlingen zich veilig en verantwoordelijk gedragen. Dit draagt direct bij aan een positief klimaat en een gevoel van sociale veiligheid: iedereen weet waar hij of zij aan toe is, en er is minder ruimte voor onrust of pestgedrag. Routines voorkomen veel ongewenst gedrag, vergroten de onderwijstijd en helpen leerlingen bij het ontwikkelen van zelfregulatie en sociale vaardigheden. We hebben tot nu toe drie routines uitgewerkt en geïmplementeerd:

- *Routine 1 - Begroeten aan het begin van de dag*
- *Routine 2 - Actieve luisterhouding*
- *Routine 3 - Gedrag op de gang*

Zie documenten (onderaan) voor de uitwerking van deze routines.

Groepsgesprekken

In elke (bovenbouw)groep van basisschool Drie Koningen vindt regelmatig een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de klas besproken. Wij streven er naar de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken proberen we te zorgen dat leerlingen zelf met oplossingen en ideeën komen.

Contact met ouders

Wij vinden het contact met ouders/verzorgers belangrijk. We houden ouders daarom regelmatig op de hoogte van de groepssfeer in de klas, ook als deze goed is! Door middel van de weekberichten via Social Schools delen we onder andere de actieve klassenregel(s) (van KiVa). Via de maandelijkse nieuwsbrief weten ouders wat er speelt op school. Daarnaast is het welzijn van kinderen een vast onderdeel tijdens de oudergesprekken. Gedurende het schooljaar ontvangen ouders, vanuit het KiVa-team, daarnaast tips via Social Schools om met hun kind te praten over hoe het gaat op school. Aanvullende informatie over pesten en tips voor thuis kunnen ouders ook vinden in de online KiVa-oudergids. We stimuleren ouders contact met ons op te nemen mochten zij zich zorgen maken over hun eigen kind of een ander kind op school.

Curatief

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Leerlingen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terechtkomen. Daarnaast is het ook mogelijk dat leerlingen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. Op basis van onze definitie van pesten bekijken wij elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- Gebeurt het met opzet (intentioneel)?
- Kan het 'slachtoffer' zich verdedigen (machtsverschil)?
- Hoe "erg" (intens) wordt het ervaren?
- Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?

KiVa-team

Het KiVa-team is een werkgroep die samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk is voor het onderzoeken en oplossen van peestsituaties. Leden van het KiVa-team weten, door middel van een extra training, hoe ze om moeten gaan met peestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen wordt dan ook vaak een lid van het KiVa-team ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan wordt altijd het KiVa-team benaderd. Op de Drie Koningen hebben we een KiVa-team aangesteld. Het KiVa-team is het aanspreekpunt voor leerkrachten, ouders en leerlingen. Daarnaast coördineren de leden van het team het beleid tegen pesten.

Het KiVa-team bestaat voor schooljaar 2025-2026 uit de volgende leden:

- groep 1-2: Claudia en Maartje
- groep 3-4: Mireille en Carin
- groep 5-6: Debbie (voorzitter)
- groep 7-8: Rowan
- Gym: Anita en Melle
- Kind&co ludens: Stefan en Dennis
- MT: Joyce

Groepsgesprekken

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen, kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groeps sfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt.

Steungroepaanpak

De leerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal leerlingen uit de klas. Deze leerlingen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen.

De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Daarnaast wordt er een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door het betreffende kind en de ouders/verzorgers van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de steungroepaanpak toe te passen. Zoals eerder beschreven wordt er bij de steungroepaanpak geen schuldige aangewezen. Ouders worden ingelicht dat hun kind pest op het moment dat de herstelaanpak wordt ingezet. Mochten kinderen zich vervolgens niet aan de gemaakte afspraken houden, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

Anti-pestcoördinator

De anti-pestcoördinator (Debbie) is verantwoordelijk voor het ontwikkelen, implementeren, monitoren en evalueren van het antipestbeleid binnen de school. Het doel is het creëren van een sociaal veilig schoolklimaat waarin pesten actief wordt voorkomen en adequaat wordt aangepakt.

Interne Contactpersoon (ICP)

De interne contactpersoon (Debbie - bovenbouw / Marije - onderbouw) is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen, ouders en medewerkers bij klachten over ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, (seksuele) intimidatie of mishandeling. De interne contactpersoon luistert, biedt steun en verwijst eventueel door naar passende hulpverlening of een externe vertrouwenspersoon. Op beide locaties zijn brievenbussen te vinden, waar kinderen een briefje kunnen achterlaten als ze ergens mee zitten of een klacht hebben ergens over. De ICP haalt vervolgens de kinderen uit hun klas om in gesprek te gaan. Na twee weken gaat de ICP weer in gesprek met de desbetreffende leerling om te polsen hoe het gaat en of er vervolgacties nodig zijn.

Externe hulp

Wanneer het KiVa-team meerdere malen de steungroepaanpak heeft ingezet en het pestprobleem blijft bestaan, wordt externe hulp vanuit KiVa ingeschakeld, namelijk een KiVa-trainer. De KiVa-trainer biedt ondersteuning aan de school bij vragen en helpt met het oplossen van problemen met betrekking tot de pesters, de slachtoffers en/of de hele klas. Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan gekozen worden voor een bredere zorgaanpak. De kwaliteitscoördinator (KC' er) neemt, mocht dat nodig zijn, contact op met een externe partij (bijvoorbeeld het Centrum voor Jeugd en Gezin).

Scholing

Alle leerkrachten die werkzaam zijn op onze school hebben dag één en twee van de STARTtraining van KiVa gevolgd. Zij zijn bevoegd om de KiVa-lessen te geven en bevoegd om de steungroepaanpak uit te voeren. Daarnaast streeft de school ernaar om het team één keer in de twee jaar bij te laten scholen in het KiVa-programma. Eén keer per jaar wordt er in Nederland een KiVa-conferentie georganiseerd. Ten minste twee leerkrachten van de Drie Koningen nemen elk jaar deel aan deze dag. Tijdens deze dag worden de nieuwe inzichten over pesten en de innovaties in het KiVa-programma gepresenteerd. Onze leerkrachten worden tijdens deze dag verder geprofessionaliseerd. We blijven ieder jaar monitoren en evalueren, waardoor we de KiVa-methodiek constructief kunnen blijven inzetten en borgen binnen de school.

Social media

Binnen ons beleid op sociale veiligheid besteden we structureel aandacht aan de rol van social media in het leven van onze leerlingen. Online gedrag heeft namelijk een directe invloed op het gevoel van veiligheid op school en onderling contact tussen leerlingen, ook buiten schooltijd. Wij gebruiken KiVa als basis voor sociaal-emotionele ontwikkeling en een positief schoolklimaat. Vanuit KiVa wordt aandacht besteed aan groepsdynamiek, respectvol gedrag en het voorkomen van pestgedrag, ook in de digitale context.

In groep 7 en 8 verzorgt de MR gastlessen waarin zij wij aanvullende informatie delen over mediawijsheid. In deze lessen leren leerlingen onder andere:

- Wat de impact is van hun online gedrag op henzelf en anderen;
- Hoe ze veilig omgaan met persoonlijke informatie;
- Hoe ze nepnieuws, cyberpesten en groepsdruk herkennen;
- Wat hun rechten en verantwoordelijkheden zijn online.

We streven ernaar om leerlingen kritisch, bewust en respectvol te leren omgaan met digitale media. Ouders worden actief betrokken bij dit thema via ouderavonden, weekberichten in Social Schools en de Nieuwsbrief.

Documenten

- [Routine 1](#)
- [Routine 2](#)
- [Routine 3](#)
- [Kwaliteitskaart DK - Aanpak klein en groot ongewenst gedrag](#)

Informatie ouder(s) en/of verzorger(s)

Ouders worden jaarlijks geïnformeerd op de informatieavond over onze aanpak met betrekking tot sociale veiligheid. Daarnaast worden ouders door de leerkrachten betrokken bij de sociale veiligheid in de klas.

--